

OMMETJE MARKELOSE BERG

ROUTE 11 km

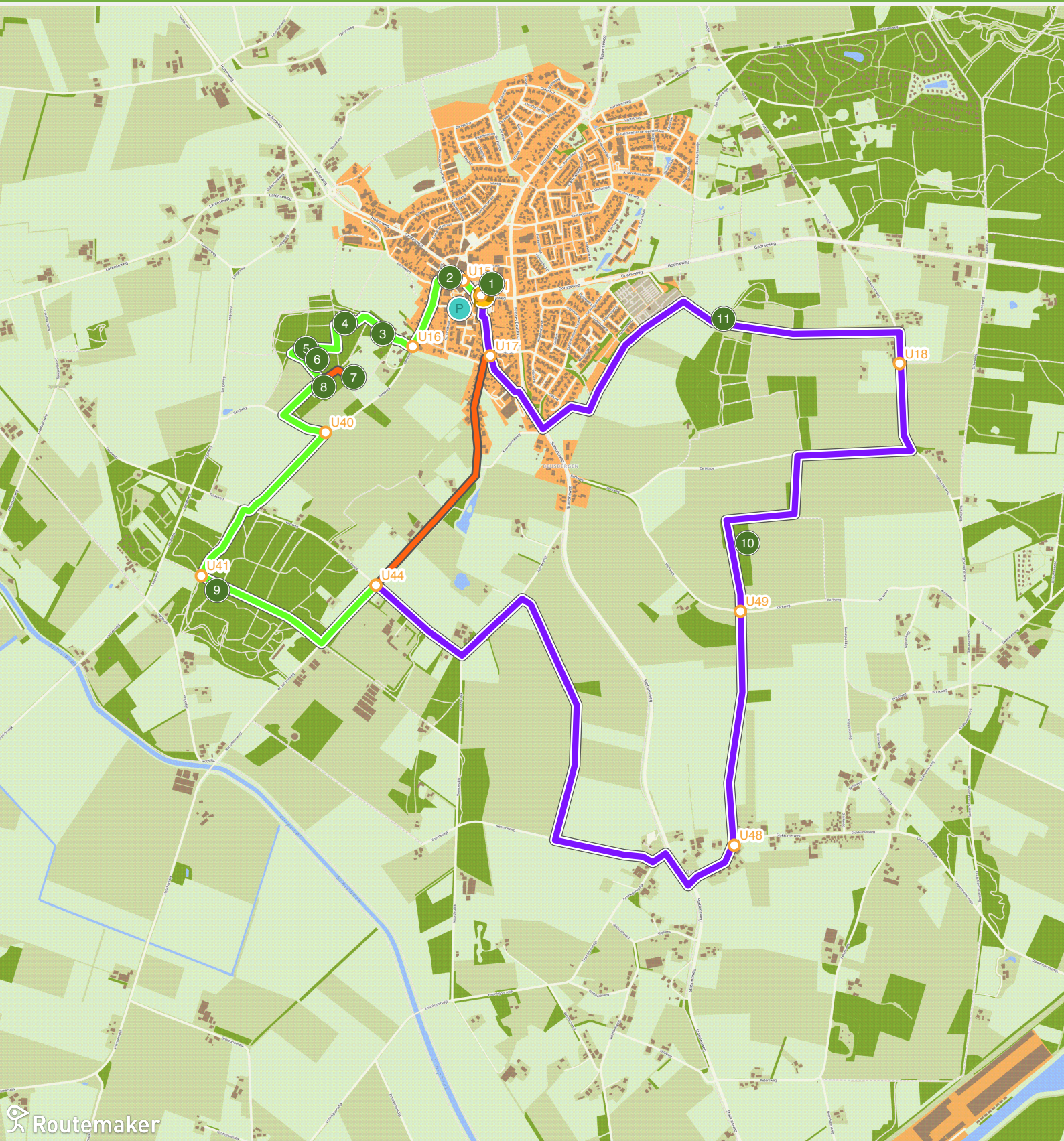

Op één van de stuwwallen rondom Markelo vind je de Markelose berg, met niet alleen schitterende uitkijkpunten over de es maar ook een rijke geschiedenis. Op de route vind je o.a. het Overijssels Verzetsmonument 1940 - 1945 en zelfs een oude schietbaan uit 1900. De route is halverwege in te korten.

Route gemaakt door Landschap Overijssel

20
24

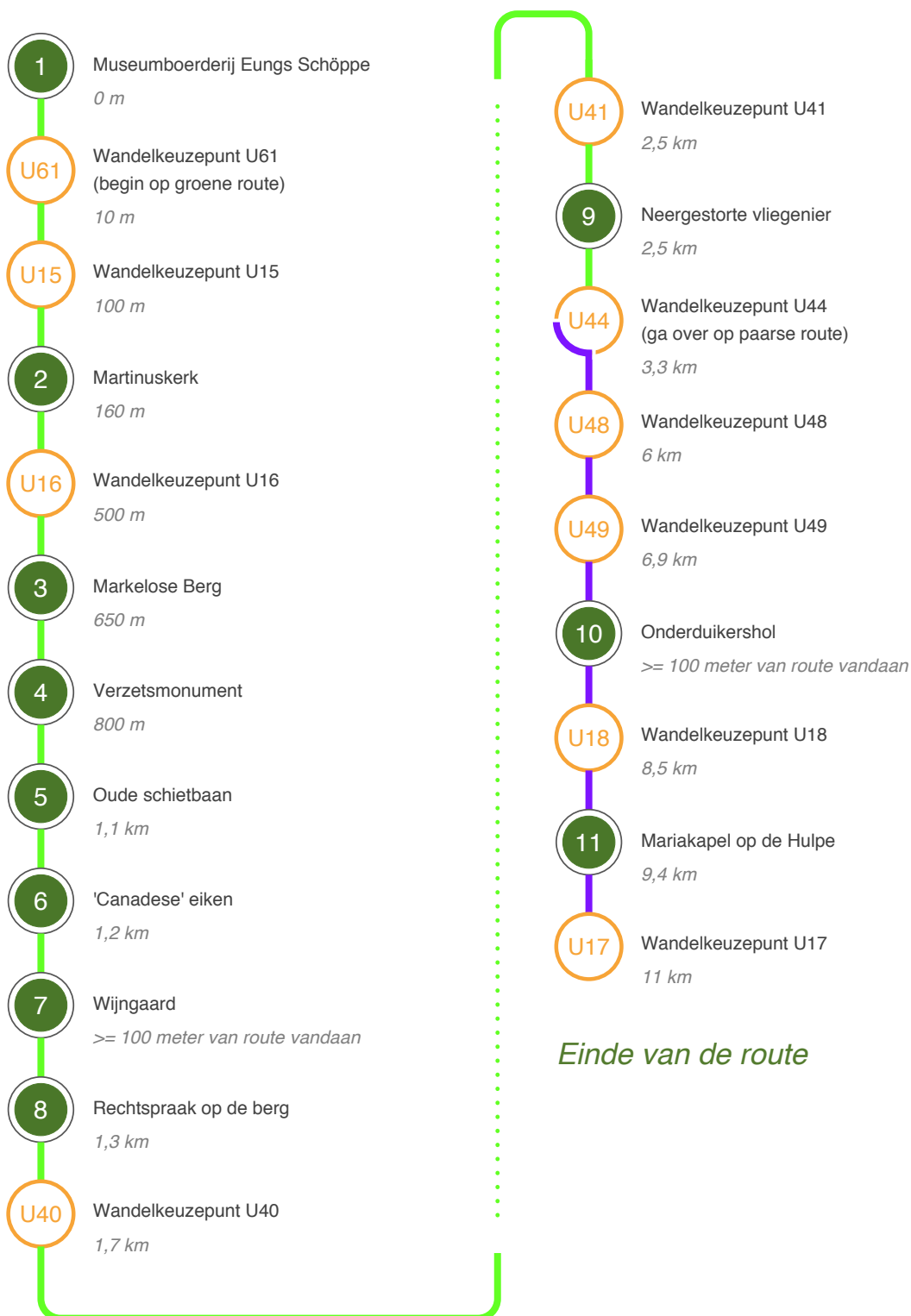
Ommetje Markelose berg

Ommetje Markelose berg

Hoe kom ik bij het startpunt?

Startpunt: Museumboerderij Eungs Schoppe, Goorseweg 1A, 7475 BB Markelo; Gratis parkeren op Burgemeester de Beaufortplein Markelo.

Ommetje Markelose berg

11 km

1

Museumboerderij Eungs Schöppe

Eungs Schöppe

In het centrum van Markelo staat een oude museumboerderij. Hier kun je zien en ervaren hoe mensen leefden voordat de industriële revolutie daar verandering in bracht. Naast weefgetouwen, een linnenkast en een kookstel vind je hier één van de grootste klederdracht collecties van Oost-Nederland.

2

Martinuskerk

Martinuskerk

De Martinuskerk is een zogenoemde 'Waterstaatskerk', gebouwd in de tijd (1840) dat het Ministerie van Waterstaat toestemming moest geven voor de bouw van kerken, de tekeningen maakte en ook voor financiering zorgde.

Klok uit 1737

De toren is veel eerder dan 1840 gebouwd en recent opgeknapt. De oudste van de drie klokken dateert van 1737.

Markelose Berg

Geschiedenis

De Markelose Berg maakt deel uit van de Sallandse heuvelrug, een complex van stuwwallen ontstaan door het oprukkende ijs uit de voorlaatste ijstijd. De berg is met haar 7,5 hectare een bescheiden terrein, maar zit boordenvol geschiedenis.

Sallandse heuvelrug

De hoge gronden vormden al vroeg een aantrekkelijke vestigingsplek. Bij opgravingen zijn archeologische resten aangetroffen uit het Midden-Neolithicum tot en met de middeleeuwen, waaronder fragmenten van bijlen en pijlspitsen en aardewerk van Trechterbekercultuur.

Stokkum

De top van de berg is op 40,1 meter hoogte, vanaf daar heb je prachtig uitzicht op het dorp met de molen. Verder weg zie je zelfs buurtschap Stokkum liggen.

Verzetsmonument

Provinciaal Verzetsmonument

Het Overijssels Verzetsmonument bevindt zich op de top van de Markelose Berg. Kunstenaar Titus Leeser (1903 - 1996) wilde met zijn ontwerp verzetsstrijders en hun gevallen kameraden eren. Het monument bestaat uit drie zuilen van natuursteen.

470 namen

Op de zuilen staan de namen van 470 omgekomen leden van het verzet in Overijssel. Kunstenaar Titus Leeser (1903-1996) wilde met zijn ontwerp eerbied uitdrukken van de verzetsstrijders voor hun gevallen kameraden.

Bladzijden

Als bladzijden van een boek vermelden de muurvlakken de namen van de gevallen. Op de kop van elke zuil is een beeld geplaatst; links en rechts een staande mannenfiguur; de linker een burger, de rechter een soldaat. In het midden een vrouwfiguur.

Oude schietbaan

Schietvereniging Prins Hendrik

In 1900 werd in Nederland de 'Vereniging tot Volkswaarbaarheid' opgericht, die ijverde voor 'gymnastiek, tucht en schietbanen' ter stimulering van de waarbaarheid en vaderlandsliefde onder het volk. Dat leidde in 1900 tot de oprichting van o.a. schietvereniging Prins Hendrik in Markelo.

Oefenen schietvaardigheid

Op de Markelose Berg werd een 100 meter lange schietbaan ingegraven met hindernisbogen, schietschijf, observatiepost en kogelvanger. Hier konden de Markeloers hun schietvaardigheid oefenen.

Schietbaan weer zichtbaar

Van de originele baan zijn schietgreppel, observatiepost en kogelvanger bewaard gebleven. Ze waren lange tijd niet zichtbaar (overgroeid en verscholen tussen de bomen). In 2020 heeft Landschap Overijssel de schietbaan in ere hersteld met hulp van vrijwilligers en stichting Heemkunde Markelo.

'Canadese' eiken

Canadees kampement

Tijdens de Tweede Wereldoorlog is flink gevochten op de Markelose berg. De Canadese troepen bouwden op deze plek hun kampement. Tijdens hun verblijf hier, hebben ze verschillende Amerikaanse eiken geplant.

Stubben

Misschien met de bedoeling om na de oorlog terug te keren en een 'levend' bewijs te zien ter herinnering? Helaas zijn de eiken gekapt omdat het bosbeheer gericht is op het vervangen van zogenaamde exoten door inlandse soorten. We zien hier nog wel een aantal stubben, o.a. rondom de schietbaan.

Wijngaard

Wijngaard De Roosenburg

Op de zuidhelling van de Markelose berg vind je sinds 1993 Wijngaard De Roosenburg. In de bodem van leem en kiezel komen sporen voor van kwarts, vuursteen en rode zandsteen; elementen waarvan wordt gezegd dat ze - naast druivensoort en klimaat - bepalend zijn voor de smaak en kwaliteit van wijn.

Rechtspraak op de berg

Inhuldiging bisschoppen

Volgens oude geschriften werden in de 13e en 14e eeuw de bisschoppen van Utrecht op de Markelose berg ingehuldigd als leenheren van Twente. Daarom zie je in het oude gemeentewapen van Markelo een bisschopsmijter.

Rechtspraak op de berg

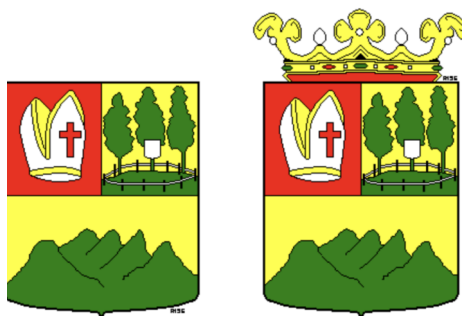
Nog eerder speelde de Markelose berg een belangrijke rol in de Twentse rechtspraak. Saksen uit de wijde omgeving hielden hun volksvergaderingen hier op de 'dingplaats'; een omtuining (afbakening) van takken, onderling verbonden met koorden. De bomen op het wapen van Markelo verwijzen hiernaar.

Dingspelerberg

Ook de vijf heuvels rondom Markelo zie je terug in het gemeentewapen. Een van die heuvels is de Dingspelerberg (1 km ten westen van de Markelose berg), die zijn naam te dank heeft aan de functie van 'dingplaats' (plek voor rechtspraak).

Rol in WOII

Meer recent speelde de Markelose berg een rol in de Tweede Wereldoorlog. De Canadese geallieerden gebruikten de berg aan het einde van WOII als uitkijk- en rustpunt. Volgens overlevering hebben de Canadezen op deze plek Amerikaanse eiken aangeplant. Ter nagedachtenis? Of als aandenken voor later?

9

Neergestorte vliegenier

Neergestorte vliegenier

Op deze plek heeft een geallieerde vliegenier de dood gevonden toen zijn bommenwerper in 1943 werd neergeschoten boven Markelo. Ter nagedachtenis is zijn silhouet in 2008 gereconstrueerd op initiatief van de Stichting Cultuur Historische Elementen Rondom Markelo.

10

Onderduikershol

Jöddenkoele

Hier op de Stokkummer Esch heeft een Joods gezin - de familie Hoek uit Goor - in 1934/1944 onderdak gevonden en zo de Tweede Wereldoorlog overleefd. Het hol werd in de volksmond 'Jöddenkoele' genoemd.

Herinnering

De reconstructie is gemaakt door Stichting Cultuurhistorische Elementen rondom Markelo (SCHERM); een gat in de grond met daarover een dak van palen en aarde. Met deze hut willen de initiatiefnemers (Kerkepaden-Tichelroutes Markelo) de onderduikers en hun omstandigheden in herinnering roepen.

Mariakapel op de Hulpe

Mariakapel op de Hulpe

De heuvel hier - ten zuidoosten van Markelo in de buurtschap Stokkum - heet 'De Hulpe'. Net als de andere heuvels rond Markelo gevormd door opstuwing door gletsjerijs tijdens het Saalien. Vanaf het ontstaan van Markelo in de Middeleeuwen tot circa 1620 stond op deze heuvel een Mariakapel.

Onze Vrouwe ter Hulpe

Bij de kapel stond een beeld waarbij de moeder van Jezus werd aangeroepen onder de naam 'Onze Vrouwe ter Hulpe'. Kapel en heuvel speelden een belangrijke rol bij de rechtspraak. Bovendien vermoeden historici dat er naar het Mariabeeld een bedevaart plaatsvond.